

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ

โครงการร้อยใจรักษ์ หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/93

วันที่ 6 – 7 กันยายน 2562

จาก ทต.ป่าซาง อ.แม่จัน จ.เชียงราย ผู้เข้าร่วมทั้งหมดจำนวน 64 คน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเริ่มจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยसान และหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้นำแนวทางการพัฒนาทางเลือก ใช้สร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือ การขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา รวมทั้งสิ้น 19 อำเภอ โดยมีมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการในการจัดฝึกอบรม

ทั้งนี้สิ่งที่คาดหวังในการอบรมนี้ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำประสบการณ์การเรียนรู้แนวทางพระราชดำริหลักการทำงาน และศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือก ในการ ดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด นั่นคือ สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้ มันคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงิน และพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ โดย โครงการร้อยใจรักษ์ได้มีการสำรวจข้อมูลจริงพร้อมทั้งการคืนข้อมูลให้ชาวบ้านรู้ปัญหาของตนเอง

4. การวัดผล การพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ใน พื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

01 การเรียนรู้ระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำ โดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : อ่างพวงพลาสติกมีอายุการใช้งานเท่าไร

ตอบ : 15-20 ปี

ถาม : อ่างพวงสาธิตนี้ ใช้สำหรับการอุปโภค – บริโภค หรือ ใช้ในการเกษตร

ตอบ : ใช้ในการเกษตรอย่างเดียว

ถาม : จำเป็นหรือไม่ที่อ่างพวงสันเขาแบบขอยซีเมนต์ ต้องใช้ปูนตามอัตราส่วนผสมนี้

ตอบ : แล้วแต่การปรับใช้ ขึ้นกับประสิทธิภาพของ
อ่างพวงที่ต้องการและราคาต้นทุนการสร้าง

02 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาว ไม้ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ
ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด
 ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และ
ความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้าน
และสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่ง
พื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และ
ที่นา

นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่
ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการ
ส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อ
ผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : มะม่วงในแปลงบริเวณนี้ มีผลผลิตทั้งปีหรือไม่

ตอบ : สำหรับสาวพันธุ์โชคอนันต์จะมีผลผลิตที่ 2
ช่วงต่อปี และสายพันธุ์น้ำดอกไม้จะมีผลผลิตที่ 1
ช่วงต่อปี

ถาม : ได้ขายผลผลิตแบบปลีกบ้างหรือไม่

ตอบ : ขายปลีก ในส่วนของผลผลิตที่ตกเกรด
สำหรับผลผลิตที่ตามเกรดจะขายส่งทาง CP

ถาม : สามารถปลูกต้นกาแฟได้รึมต้นยางพาราได้
หรือไม่

ตอบ : ไม่แนะนำให้ปลูก เนื่องจาก ต้นยางพารามี
ระบบรากที่ลึก สามารถแย่งน้ำและสารอาหารจาก
ต้นกาแฟได้ จะทำให้ต้นกาแฟโตช้า หรือได้รับ
สารอาหารไม่เพียงพอ

03 ความมั่นคงทางอาหารในชุมชน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์
ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่ง
จากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -
1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสาน
แบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยากรู้
คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตร
ผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการ
หมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะ
สั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยคูล์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : การใช้งานหัวเชื้อสารชีวภัณฑ์ในแปลงเกษตร มีวิธีการอย่างไร

ตอบ : สามารถนำหัวเชื้อสารชีวภัณฑ์ 1 ถุง ละลายเข้ากับน้ำ โดยบิวเวอร์เรีย และเมธาไลเซียม ละลายเข้ากับน้ำ 40 ลิตร ส่วนไตรโคเดมา ละลายเข้ากับน้ำ 100 ลิตร จากนั้นทำการกรองแยกกาก นำเฉพาะส่วนน้ำไปฉีดพ่นในแปลงการเกษตรในลำดับต่อไป

ถาม : น้ำหนักข้าวที่ชาวบ้านได้ 800 กิโลกรัม/ไร่ นี้เป็นน้ำหนักแห้ง หรือน้ำหนักเปียก

ตอบ : เป็นน้ำหนักแห้ง ได้หลังจากตาก 2 แดด

04

การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปุ๋ยสัตว์ เริ่มจากการสำรวจ

ความต้องการของชุมชนว่าต้องการปุ๋ยสัตว์หรือไม่

ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์

สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคม

เบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ทางโครงการได้หาตลาดรับซื้อให้หรือไม่

ตอบ : เริ่มแรกโครงการจะส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงเพื่อรับประทานในครัวเรือนก่อน เหลือจากนั้นสามารถขายให้กับทางโครงการ ทางโครงการจะทำการรับซื้อในราคากลางตลาด

ถาม : ในกรณีที่น่าสัตว์จากกองทุนพันธุ์สัตว์มาเลี้ยงแล้วสัตว์ตาย จะมีวิธีการจัดการอย่างไร

ตอบ : หากตายด้วยสาเหตุโรคหรือเจ็บป่วย ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ และนำซากสัตว์มาด้วยทุกครั้ง แล้วทางโครงการจะนำสัตว์ตัวใหม่มาหมุนเวียนให้ เพื่อส่วนหนึ่งเป็นการป้องกันโรคระบาดในพื้นที่ในเบื้องต้นร่วมด้วย

ถาม : ทีมงานอาสาปศุสัตว์นี้ จะต้องทำหน้าที่ในการติดตามผลด้านกองทุนปศุสัตว์ด้วยหรือไม่

ตอบ : มีหน้าที่ในส่วนงานนี้ด้วย การติดตามผลเป็นส่วนหนึ่งในการดูแล และป้องกันโรคระบาดในพื้นที่ ซึ่งเป็นงานหลักของทีมงานอยู่แล้ว

ถาม : หมูดำ เป็นหมูเหมยซานใช่หรือไม่

ตอบ : หมูดำดอยตุง เป็นสายพันธุ์ที่พัฒนามาจากสายพันธุ์เหมยซาน คือ มีส่วนผสมของเหมยซานที่ 60% ดุริยอกซ์ 20% และพื้นเมือง 20%

นางรัชนิ : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบายเมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ซื้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิตย : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตมั่วเร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งสนใจเข้าอาสามาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก

วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดีมีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัยคนรอบข้างให้กำลังใจ และให้ออกโอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยน

ถาม : ยาบ้าสูตรใดได้รับความนิยมสำหรับผู้เสพยามากที่สุด

ตอบ : สูตร WY จะได้รับความนิยมมากที่สุด รองจากนั้น คือ สูตรไทเกอร์

ถาม : ราคายาบ้าในฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน ราคาประมาณเท่าไร

ตอบ : ราคาเม็ดละ 15 บาท

ถาม : แต่ก่อนที่คุณส่องแสงเคยอยู่กับกลุ่มว่า ท่านเคยทำงานให้กลุ่มบ้างหรือไม่

ตอบ : เคยทำงานขนยาเสพติดบ้าง

ถาม : การทำงานให้กับกลุ่มว่า กลุ่มนั้นให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือ สิ่งของ

ตอบ : ให้ยาเสพติด เป็นค่าตอบแทน

การแลกเปลี่ยนภาคีราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ และ นายสุรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า ร้อยละ 80 และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด

ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูล

ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

ประเด็นแลกเปลี่ยนส่วนภาคีราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : ท่านคิดว่ากลุ่มผู้มีอิทธิพลเดิม หรือ เครือข่ายยาเสพติดจะกลับมาในชุมชนอีกครั้งหรือไม่

ตอบ : ในความคิดของผม หากจะกลับมาในพื้นที่นี้คงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากในพื้นที่ได้มีการติดตามการปราบปราม และการประสานงานร่วมกับหน่วยงานราชการ ทั้งทหาร ตำรวจ ในพื้นที่ ซึ่งในอนาคตอาจมีการขยายพื้นที่การปราบปรามนอกเขตพื้นที่ 4 หมู่บ้านหลักอีกด้วย

ถาม : ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการใช้กฎระเบียบหมู่บ้าน ท่านมีวิธีการจัดการอย่างไร

ตอบ : หากไม่ดำเนินการตามกฎระเบียบหมู่บ้านจะต้องส่งตัวผู้กระทำความผิดให้ดำเนินคดีตามกฎหมายเป็นลำดับต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมายังไม่เคยพบในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ

การสรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้นำกล่าวสรุปกิจกรรมการอบรมในครั้งนี้ว่า สิ่งที่คุณเข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้ ดังนั้นการดำเนินงานของโครงการร้อยใจรักษ์ จึงเน้นการพัฒนาพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การระเบิดจากข้างใน ด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม รวมไปถึงการให้โอกาสคนที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายได้มีโอกาสดูแลตัวเองเป็นคนดี หันมาประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ โดยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ชุมชนก็จะสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง และเมื่อชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติดก็จะค่อยลดหายไป ทั้งนี้ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน

2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการ แก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้าน ชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไข้ปัญหาในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมึงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่คุณเข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาได้

ท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอบรม

1. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม แบ่งออกเป็น .1 ส่วน คือ 4ป่านุรักษ์ ป่าใช้สอย/2.ที่เนินเขา .3ที่ดอน และ.4 ที่นา
2. การปรับปรุงสายพันธุ์โดยการเสียบบเปลี่ยนยอดมะม่วงให้ตรงกับความต้องการของตลาด
3. การปลูกพืชปรับภูมิทัศน์เพิ่มความสวยงามและพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเพื่อต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง
5. การปลูกข้าว ปลูกพืชหมุนเวียน โดยลดการใช้สารเคมี
6. การเก็บเมล็ดพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์อูโต กข 21 โดยใช้มือเกี่ยว
7. การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้แทนสารเคมี
8. การปลูกพืชผสมผสาน ระยะ คือระยะ 3 สั้น ระยะกลาง ระยะยาว
9. การแปลงเพศมะละกอโดยใช้ไม้เสียบกลางลำต้น
10. การเลี้ยงไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ เป็ดบาบารี่ และเป็ดอีเหลียง
11. การส่งเสริมการเลี้ยงหมูดำดอยตุง
12. การทำอาหารหมักกลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์จากต้นกล้วยและหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล

13. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนยารักษา กองทุนสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับคนยากจน
14. เทคนิคการสร้างอ่างพวงสันเขาแบบชอยซีเมนต์และแบบพลาสติก
15. การใช้ระบบกักน้ำ
16. การบริหารจัดการน้ำ
17. การติดตั้งมิเตอร์ควบคุมการใช้น้ำ

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การปลูกข้าว ปลูกพืชหมุนเวียน โดยลดการใช้สารเคมี
2. การเลี้ยงสัตว์โดยใช้อาหารหมักลดต้นทุนจากต้นกล้วยและหญ้าเนเปียร์หวานอิสราเอล
3. การจัดตั้งกองทุนปศุสัตว์ เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ และให้ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมด้านปศุสัตว์
4. นำเทคนิคการสร้างอ่างพวงสันเขาแบบชอยซีเมนต์ไปปรับใช้ในพื้นที่
5. การใช้สารชีวภัณฑ์ ทดแทนปุ๋ยเคมี
6. การขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/93 ทต.ป่าซาง อ.แม่จัน จ.เชียงราย				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	93.55	6.45	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	80.65	17.74	1.61	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	80.65	17.74	1.61	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	79.03	19.35	1.61	-
วิทยากรมีความรู้	85.48	14.52	-	-
สถานที่อบรม	93.55	6.45	-	-
สถานที่พัก	69.35	22.58	8.06	-
อาหารและเครื่องดื่ม	87.10	12.90	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 62 คน จาก 64 คน

